12.02.2018r.	Izabela Musztyfaga	Podstawy Sztucznej Inteligencji		
Problem 6 - Budowa i działanie sieci Kohonena dla WTM				

Cel ćwiczenia

Celem ćwiczenia jest poznanie budowy i działania sieci Kohonena przy wykorzystaniu reguły WTM do odwzorowywania istotnych cech liter alfabetu.

Dane uczące sieć oraz dane testujące sieć

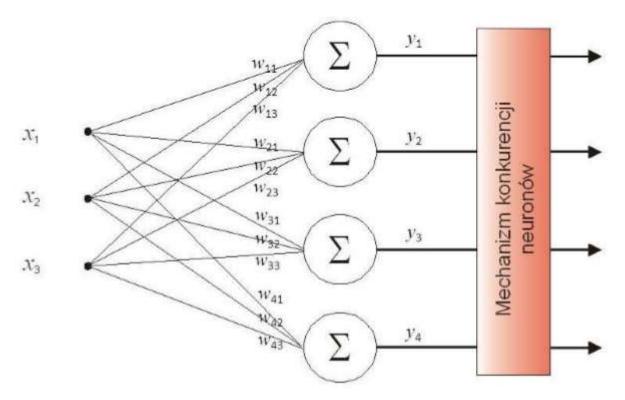
Lp.	Litera przedstawiona	Litera po konwersji	Wektor
1	graficznie	do 0 i 1 0 1 1 1 0 1 0 0 0 1 1 0 0 0 1 1 1 1 1	011101000110001111111100011000110001
2		1 1 1 1 0 1 0 0 0 1 1 0 0 0 1 1 1 1 1 0 1 0 0 0 1 1 0 0 0 1 1 1 1 1	111101000110001111110100011000111110
3		$\begin{array}{c} 0 \ 1 \ 1 \ 1 \ 0 \\ 1 \ 0 \ 0 \ 0 \ 1 \\ 1 \ 0 \ 0 \ 0 \ 0 \\ 1 \ 0 \ 0 \ 0 \ 0 \\ 1 \ 0 \ 0 \ 0 \ 1 \\ 0 \ 1 \ 1 \ 1 \ 0 \end{array}$	011101000110000100001000010001110
4		1 1 1 1 0 1 0 0 0 1 1 1 1 1	1111010001100011000110001111110

5	1 1 1 1 1 1 0 0 0 0 1 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 0 0 0 0	1111110000100001111111000011000011111
6	1 1 1 1 1 1 0 0 0 0 1 0 0 0 0 1 1 1 1 0 1 0 0 0 0	111111000010000111110100001000010000
7	1 1 1 1 1 1 0 0 0 1 1 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 0 0 0 1 1 0 1 1 1 0	111111000110000111111100011000101110
8	10001 10001 10001 11111 10001 10001	100011000110001111111100011000110001
9	$ \begin{array}{c} 0 \ 1 \ 1 \ 1 \ 0 \\ 0 \ 0 \ 1 \ 0 \ 0 \\ 0 \ 0 \ 1 \ 0 \ 0 \\ 0 \ 0 \ 1 \ 0 \ 0 \\ 0 \ 0 \ 1 \ 0 \ 0 \\ 0 \ 1 \ 1 \ 1 \ 0 \\ \end{array} $	01110001000010000100001000010001110
10	1 1 1 1 1 0 0 0 0 1 0 0 0 0 1 0 0 0 0 1 0 0 0 0	1111100001000010000100001100011100

11	10001 10010 10100 11000 10100 10010	100011001010101100010100100101001
12	10000 10000 10000 10000 10000 1011111	100001000111111
13	1 0 0 0 1 1 1 0 1 1 1 0 1 0 1 1 0 0 0 1 1 0 0 0 1 1 0 0 0 1	10001110111010110001100011000110001
14	1 0 0 0 1 1 0 0 0 1 1 1 0 0 1 1 0 1 0 1 1 0 0 1 1 1 0 0 0 1 1 0 0 0 1	1000110001110011010111001110001
15	0 1 1 1 0 1 0 0 0 1 1 0 0 0 1 1 0 0 0 1 1 0 0 0 1 1 0 0 0 1 0 1 1 1 0	01110 000110001100011000110001110
16	1 1 1 1 0 1 0 0 0 1 1 0 0 0 1 1 1 1 1 0 1 0 0 0 0	11110100011000111111000001000010000

17	1 1 1 1 0 1 0 0 0 1 1 0 0 0 1 1 1 1 1 0 1 0 1 0	11110100011000111110101001001001001
18	0 1 1 1 0 1 0 0 0 1 1 0 0 0 0 0 1 1 1 0 0 0 0 0	0111010001100001110000011100011110
19	1 1 1 1 1 0 0 1 0 0 0 0 1 0 0	11111001000100010001000100001000010000100
20	0 1 1 1 0 1 0 0 0 1 1 0 0 0 1 1 0 0 0 1 1 0 1 0	01110100011000110001101011001001101

Syntetyczny opis sieci

Nauka sieci odbywa się za pomocą uczenia rywalizującego (metoda uczenia sieci samoorganizujących). Podczas procesu uczenia neurony są nauczane rozpoznawania danych i zbliżają się do obszarów zajmowanych przez te dane. Po wejściu każdego wektora uczącego wybierany jest tylko jeden neuron (neuron będący najbliższemu prezentowanemu wzorcowi). Wszystkie neurony rywalizują między sobą, gdzie zwycięża ten neuron, którego wartość jest największa. Zwycięski neuron przyjmuje na wyjściu wartość 1, pozostałe 0.

Sieć dzieli dane na grupy, biorąc pod uwagę to, aby elementy były do siebie jak najbardziej podobne, a jednocześnie zupełnie inne dla różnych grup.

Metoda WTM zakłada, że uczenie sieci wykorzystuje promień po to, aby aktualizować wagi również tych neuronów, które nie są zwycięzcami. Przy każdym kolejnym razie promień ten się zmniejsza. Celem tego jest to, że na końcu wagi aktualizuje tylko neuron zwycięski.

Algorytm uczenia sieci

- 1. Znormalizować wszystkie dane
- 2. Wybrać współczynnik uczenia η z przedziału (0; 1>
- 3. Wybrać początkowe wartości wag z przedziału <0; 1)
- 4. Dla danego zbioru uczącego (dla każdego pojedynczego neuronu) obliczyć odpowiedź sieci
- 5. Wybierać jest neuron, którego odległość euklidesowa tylko dla niego aktualizuje się wagi, według następującego wzoru:

$$w_{i,j}(t+1) = w_{i,j}(t) + \eta * \theta(t) * \left(x_i * w_{i,j}(t)\right)$$

przy czym $\theta(t)$ obliczamy ze wzoru:

$$\theta(t) = e^{\frac{-d^2}{2*R^2}}$$

$$d(i,w) = \sqrt{\sum_{i=1}^n (i_i - w_i)^2}$$

$$R(t) = R_0 * e^{-\frac{t}{\lambda}}$$

$$\lambda = \frac{x}{R_0}$$

- 6. Znormalizować wartości nowego wektora wag
- 7. 1 odpowiedź zwycięskiego neuronu; 0 odpowiedź reszty neuronów
- 8. Wczytać kolejny wektor uczący

Zestawienie otrzymanych wyników

Zbiorem danych testowych są litery (12), których kolejne wartości w wektorze są zmienione. Ilość epok - 50

Promień = 2					
Współczynnik uczenia się = 0.7		Współczynnik uczenia się = 0.5		Współczynnik uczenia się = 0.3	
Grupa 1	C,D,G,J	Grupa 1	E,F,H,K,L	Grupa 1	А,Н
Grupa 2	A,B,H,K,L	Grupa 2	A	Grupa 2	B,E,F,K,L
Grupa 3	E,F,I	Grupa 3	B,C,D,G,I,J	Grupa 3	C,I,J
Grupa 4	-	Grupa 4	-	Grupa 4	D,G
Grupa 5	-	Grupa 5	-	Grupa 5	-
Grupa 6	-	Grupa 6	-	Grupa 6	-
Grupa 7	-	Grupa 7	-	Grupa 7	-
Grupa 8	-	Grupa 8		Grupa 8	-
Grupa 9	-	Grupa 9	-	Grupa 9	-
Grupa 10	-	Grupa 10	-	Grupa 10	-

Promień = 5					
Współczynnik uczenia się = 0.7		Współczynnik uczenia się = 0.5		Współczynnik uczenia się = 0.3	
Grupa 1	A,B,F	Grupa 1	A,F	Grupa 1	K,L
Grupa 2	E,L	Grupa 2	Н	Grupa 2	A,H
Grupa 3	H,K	Grupa 3	K,L	Grupa 3	B,E,F
Grupa 4	I	Grupa 4	E,I	Grupa 4	J
Grupa 5	J	Grupa 5	B,C,D,G,J	Grupa 5	C,D,G,I
Grupa 6	D	Grupa 6	-	Grupa 6	-
Grupa 7	C,G	Grupa 7	-	Grupa 7	-
Grupa 8	-	Grupa 8	-	Grupa 8	-
Grupa 9	-	Grupa 9	-	Grupa 9	-
Grupa 10	-	Grupa 10	-	Grupa 10	-

Promień = 10					
Współczynnik uczenia się = 0.7		Współczynnik uczenia się = 0.5		Współczynnik uczenia się = 0.3	
Grupa 1	F	Grupa 1	G,J	Grupa 1	С
Grupa 2	А,Н	Grupa 2	C,I	Grupa 2	I
Grupa 3	B,G	Grupa 3	D,E	Grupa 3	B,D,G,I
Grupa 4	J	Grupa 4	L	Grupa 4	E
Grupa 5	I	Grupa 5	F,K	Grupa 5	L
Grupa 6	E,L	Grupa 6	А,В,Н	Grupa 6	K
Grupa 7	С	Grupa 7	-	Grupa 7	F,G
Grupa 8	-	Grupa 8	-	Grupa 8	A
Grupa 9	-	Grupa 9	-	Grupa 9	-
Grupa 10	-	Grupa 10	-	Grupa 10	-

Wnioski

Na pierwszy rzut oka można wywnioskować, że im większy założony promień, tym więcej grup się tworzy. Współczynnik uczenia ma na to mniejszy wpływ.

Sieć – ponieważ posiada cechy sieci samoorganizującej się – sama potrafi podzielić dane na grupy (obszary), ze względu na podobieństwo cech. Z pewnością sama sieć wykorzystuje większe zasoby pamięci urządzenia, ponieważ nie zwraca uwagi tylko na neurony zwycięskie, w przeciwieństwie do 'metody' WTA – Winners Take All.

Listing programu wraz z komentarzami

(kod nie pisany, znaleziony w internecie)

main.cpp

```
#include <iostream>
#include <vector>
#include <ctime>
#include <fstream>
#include "Network.h"
using namespace std;
//wczytanie do tablic danych wejsciowych
void setInputData(Neuron& neuron, vector<vector<double>> inputData, int numberOfInputs, int
row);
//uczenie sieci
void learn(Network& layer, vector<vector<double>> inputData);
//testowanie sieci
void test(Network& layer, vector<vector<double>> inputData);
//wczytanie danych uczacych
void loadTrainingData(vector<vector<double>>&learningInputData, int numberOfInputs);
//wczytaniee danych testowych
void loadTestingData(vector<vector<double>>&testingInputData, int numberOfInputs);
//strumienie do plikow sluzace do wczytania danych uczacych oraz zapisu wynikow
fstream OUTPUT_FILE_LEARNING, OUTPUT_FILE_TESTING_DATA, OUTPUT_FILE_TESTING_NEURON;
fstream TRAINING_DATA, TESTING_DATA;
int main() {
       srand(time(NULL));
       //wektory z danymi uczacymi oraz testujacymi
       vector<vector<double>> trainData;
       vector<vector<double>> testData;
       int numberOfNeurons = 20;
       int numberOfInputs = 35;
       double learningRate = 0.3;
       int epoch = 50;
       //stworzenie sieci Kohonena
       Network kohonenNetwork(numberOfNeurons, numberOfInputs, learningRate, epoch);
       //wczytanie danych uczacych
       loadTrainingData(trainData, numberOfInputs);
       //wczytaniee danych testowych
       loadTestingData(testData, numberOfInputs);
       //"menu" programu
       do {
              cout << "1. Learn" << endl;</pre>
              cout << "2. Test" << endl;</pre>
              cout << "3. Exit" << endl;</pre>
              int choice;
              cin >> choice;
              switch (choice) {
              case 1:
                     OUTPUT_FILE_LEARNING.open("output_learning_data.txt", ios::out);
                     for (int epochNumber = 1, i = 0; i < epoch; i++, epochNumber++) {</pre>
                            //uczenie
                            learn(kohonenNetwork, trainData);
                            OUTPUT_FILE_LEARNING << "Epoch: " << epochNumber << endl;
                            cout << "Epoch: " << epochNumber << endl;</pre>
```

```
OUTPUT FILE LEARNING.close();
                     break:
              case 2:
                     OUTPUT FILE_TESTING_DATA.open("output_testing_data.txt", ios::out);
                     OUTPUT FILE TESTING NEURON.open("output testing neuron.txt", ios::out);
                     //testowanie
                     test(kohonenNetwork, testData);
                     break;
              case 3:
                     OUTPUT FILE LEARNING.close();
                     OUTPUT_FILE_TESTING_DATA.close();
                     return 0;
              default:
                     cout << "BAD BAD BAD" << endl;</pre>
              }
       } while (true);
       return 0;
}
//wczytanie do tablic danych wejsciowych
void setInputData(Neuron& neuron, vector<vector<double>> inputData, int numberOfInputs, int
row)
{
       for (int i = 0; i < numberOfInputs; i++)</pre>
              neuron.inputs[i] = inputData[row][i];
}
//uczenie
void learn(Network& layer, vector<vector<double>> inputData)
{
       static int currentIteration = 0;
       for (int rowOfData = 0; rowOfData < inputData.size(); rowOfData++) {</pre>
              for (int i = 0; i < layer.numberOfNeurons; i++) {</pre>
                     //wczytanie danych do tablic
                     setInputData(layer.neurons[i], inputData,
layer.neurons[i].getInputsSize(), rowOfData);
                     //wyliczenie odleglosci euklidesowych
                     layer.neurons[i].calculateScalarProduct();
              //zmiana wag
              layer.changeWeights(currentIteration, true);
              OUTPUT FILE LEARNING << layer.winnerIndex << endl;
              cout << "Winner: " << layer.winnerIndex << endl;</pre>
              currentIteration++;
       }
}
//testowanie
void test(Network& layer, vector<vector<double>> inputData) {
       for (int rowOfData = 0; rowOfData < inputData.size(); rowOfData++) {</pre>
              for (int i = 0; i < layer.numberOfNeurons; i++) {</pre>
                     //wczytanie danych do tablic
                     setInputData(layer.neurons[i], inputData,
layer.neurons[i].getInputsSize(), rowOfData);
                     //wyliczenie odleglosci euklidesowych
                     layer.neurons[i].calculateScalarProduct();
              char letter = 'A';
              layer.changeWeights(0, false);
              OUTPUT_FILE_TESTING_DATA << layer.neurons[layer.winnerIndex].getInputsSize()
<< endl;
              OUTPUT_FILE_TESTING_NEURON << (char)(letter + rowOfData) << " " <<
```

```
layer.winnerIndex << endl;</pre>
              cout << (char)(letter + rowOfData) << " " << layer.winnerIndex << endl;</pre>
}
//wczytanie danych uczacych z pliku
void loadTrainingData(vector<vector<double>> &inputData, int numberOfInputs) {
       TRAINING_DATA.open("data.txt", ios::in);
       vector<double> row;
       do {
              row.clear();
              for (int i = 0; i < numberOfInputs; i++) {</pre>
                     double inputTmp = 0.0;
                     TRAINING DATA >> inputTmp;
                     row.push_back(inputTmp);
              }
              //znormalizowanie danych uczacych
              double length = 0.0;
              for (int i = 0; i < numberOfInputs; i++)</pre>
                     length += pow(row[i], 2);
              length = sqrt(length);
              for (int i = 0; i < numberOfInputs; i++)</pre>
                     row[i] /= length;
              inputData.push_back(row);
       } while (!TRAINING_DATA.eof());
       TRAINING_DATA.close();
}
//wczytanie danych testujacych z pliku
void loadTestingData(vector<vector<double>> &testData, int numberOfInputs) {
       TESTING_DATA.open("datatest.txt", ios::in);
       vector<double> row;
       while (!TESTING_DATA.eof()) {
              row.clear();
              for (int i = 0; i < numberOfInputs; i++) {</pre>
                     double inputTmp = 0.0;
                     TESTING DATA >> inputTmp;
                      row.push back(inputTmp);
              }
              //znormalizowanie danych uczacych
              double length = 0.0;
              for (int i = 0; i < numberOfInputs; i++)</pre>
                     length += pow(row[i], 2);
              length = sqrt(length);
              for (int i = 0; i < numberOfInputs; i++)</pre>
                     row[i] /= length;
              testData.push_back(row);
       }
```

```
TESTING DATA.close();
}
                                         Neuron.h
#include <iostream>
#include <vector>
using namespace std;
class Neuron {
public:
       vector<double> inputs; //wejscia
       vector <double> weights; //wagi
       double sumOfAllInputs; //obliczenie odleglosci skalarnych
       double outputValue; //wartosc wyjsciowa
       double learningRate; //wspolczynnik uczenia
       double valueOfNeighborhoodFunction; //wartosc funkcji sasiedztwa (Gaussian
neighborhood function)
       double length; //odleglosc euklidesowa
       double neighbors; //odleglosc do sasiadow
       double calculateFirstWeights(); //wylosowanie poczatkowych wag z zakresu <0;1)</pre>
       void calculateNeighbors(); //oblicza wartosc funkcji sasiedztwa (Gaussian
neighborhood function)
       void normalizeWeights(); //znormalizowanie zaktualizowanych wag
                                                  //stworzenie poczatkowych wejsc(ustawienie
wejsc na 0, wykorzystanie metody calculateFirstWeights())
       void createInputs(int numberOfInputs);
       void activationFunction(); //funkcja sigmoidalna obliczajaca wyjscie
       void calculateNewWeights(); //obliczenie nowych wag
       double calculateScalarProduct(); //obliczenie odleglosci skalarnych
       void designateNeighbors(double radius, double currentIteration, double time);
//wyznaczenie odleglosci do sasiadow
       int getInputsSize() { //zwraca rozmiar wejsc
              return inputs.size();
       }
       int getWeightsSize() { //zwraca rozmiar wejsci
              return weights.size();
       }
       Neuron(); //konstuktor
       Neuron(int numberOfInputs, double learningRate); //konstruktor
};
                                        Neuron.cpp
#include "Neuron.h"
#include <ctime>
#include <cmath>
//konstruktor
Neuron::Neuron() {
       this->inputs.resize(0);
```

this->weights.resize(0);
this->sumOfAllInputs = 0.0;
this->outputValue = 0.0;
this->learningRate = 0.0;

}

```
//konstruktor
Neuron::Neuron(int numberOfInputs, double learningRate) {
       createInputs(numberOfInputs);
       normalizeWeights();
       this->learningRate = learningRate;
       this->sumOfAllInputs = 0.0;
       this->outputValue = 0.0;
}
//stworzenie poczatkowych wejsc(ustawienie wejsc na 0, wykorzystanie metody
calculateFirstWeights())
void Neuron::createInputs(int numberOfInputs) {
       for (int i = 0; i < numberOfInputs; i++) {</pre>
              inputs.push back(0);
              weights.push back(calculateFirstWeights());
       }
}
//obliczenie odleglosci skalarnych
double Neuron::calculateScalarProduct() {
       sumOfAllInputs = 0.0;
       for (int i = 0; i < getInputsSize(); i++)</pre>
              sumOfAllInputs += pow(inputs[i] - weights[i], 2);
       sumOfAllInputs = sqrt(sumOfAllInputs);
       return sumOfAllInputs;
}
//funkcja sigmoidalna obliczajaca wyjscie
void Neuron::activationFunction() {
       double beta = 1.0;
       this->outputValue = (1.0 / (1.0 + (exp(-beta * sumOfAllInputs))));
}
//obliczenie nowych wag
void Neuron::calculateNewWeights() {
      for (int i = 0; i < getWeightsSize(); i++)</pre>
              this->weights[i] += this->learningRate*this-
>valueOfNeighborhoodFunction*(this->inputs[i] - this->weights[i]);
       normalizeWeights();
}
//wyznaczenie odleglosci do sasiadow
void Neuron::designateNeighbors(double radius, double currentIteraton, double timeConstant)
{
       this->neighbors = radius * exp(-currentIteraton / timeConstant);
}
//oblicza wartosc funkcji sasiedztwa (Gaussian neighborhood function)
void Neuron::calculateNeighbors() {
       //e^{(-x^2)} / 2 * y^2
       this->valueOfNeighborhoodFunction = exp(-pow(this->length, 2) / (2 * pow(this-
>neighbors, 2)));
}
//ustalenie poczatkowych wag dla wszystkich wejsc - zakres <0;1)
double Neuron::calculateFirstWeights() {
       double max = 1.0;
       double min = 0.0;
       double weight = ((double(rand()) / double(RAND_MAX))*(max - min)) + min;
       return weight;
}
//znormalizowanie zaktualizowanych wag
void Neuron::normalizeWeights() {
```

```
double vectorLength = 0.0;
       for (int i = 0; i < getWeightsSize(); i++)</pre>
              vectorLength += pow(weights[i], 2);
       vectorLength = sqrt(vectorLength);
       for (int i = 0; i < getWeightsSize(); i++)</pre>
              weights[i] /= vectorLength;
}
                                         Network.h
#include <vector>
#include "Neuron.h"
using namespace std;
class Network {
public:
       int numberOfNeurons; //liczba neuronow
       vector<Neuron> neurons; //wektor neuronow
       vector<double> scalarProducts; //wektor odleglosci euklidesowych
       int winnerIndex; //indeks zwyciezcy
       double radius; //promien wyznaczajacy obszar od zwycieskiego neuronu
       double time; //czas
       void changeWeights(double obecnaIteracja, bool testing); //zmiana wag dla aktualnej
iteracji (czasu)
       void findMinimum(); //szuka najmniejszej odleglosci euklidesowej
       void getScalarProducts(); //zwraca odleglosci euklidesowe
                                                   //konstruktor
       Network(int numberOfNeurons, int numberOfInputs, double learningRate, double
iterationsNumber);
                                              };
                                        Network.cpp
#include "Network.h"
//konstruktor
Network::Network(int numberOfNeurons, int numberOfInputs, double learningRate, double
iterationsNumber) {
       this->numberOfNeurons = numberOfNeurons;
       neurons.resize(numberOfNeurons);
       //this->radius = (double)numberOfNeurons;
       this->radius = 10.0;
       this->time = iterationsNumber / this->radius;
       for (int i = 0; i < numberOfNeurons; i++)</pre>
              neurons[i].Neuron::Neuron(numberOfInputs, learningRate);
}
//zmiana wag
void Network::changeWeights(double currentIteration, bool learning) {
       getScalarProducts();
       findMinimum();
       neurons[winnerIndex].activationFunction();
       if (learning) {
```

```
//wyznaczenie sasiadow zwycieskiego neuronu w zaleznosci od promienia i kroku
czasowego
              neurons[winnerIndex].designateNeighbors(radius, currentIteration, time);
              int radius = neurons[winnerIndex].neighbors;
              int leftBorderNeuronIndex = 0;
              int rightBorderNeuronIndex = 0;
              //sprawdzenie czy dany neuron miesci sie w siatce
              if (winnerIndex - radius < 0)</pre>
                      leftBorderNeuronIndex = 0;
              else
                      leftBorderNeuronIndex = winnerIndex - radius;
              if (winnerIndex + radius >= numberOfNeurons)
                      rightBorderNeuronIndex = numberOfNeurons - 1;
              else
                      rightBorderNeuronIndex = winnerIndex + radius;
              radius = (radius <= 0) ? 0 : --radius;</pre>
              for (int i = leftBorderNeuronIndex; i < rightBorderNeuronIndex; i++) {</pre>
                      //zmiana wag neuronow, ktore mieszcza sie w promieniu
                      neurons[i].length = (i < winnerIndex) ? (winnerIndex - i) : (i -</pre>
winnerIndex);
                     neurons[i].neighbors = neurons[winnerIndex].neighbors;
                     neurons[i].calculateNewWeights();
              }
       }
}
//zwraca odleglosci euklidesowe
void Network::getScalarProducts() {
       scalarProducts.clear();
       for (int i = 0; i < numberOfNeurons; i++)</pre>
              scalarProducts.push_back(neurons[i].calculateScalarProduct());
}
//szuka najmniejszej odleglosci euklidesowej
void Network::findMinimum() {
       double tmp = scalarProducts[0];
       this->winnerIndex = 0;
       for (int i = 1; i < scalarProducts.size(); i++) {</pre>
              if (tmp < scalarProducts[i]) {</pre>
                     this->winnerIndex = i;
                     tmp = scalarProducts[i];
              }
       }
}
```